

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดของสังคมแต่มีความสำคัญมาก สถาบันครอบครัวมีความสำคัญในแง่ที่เป็นสถาบันแรกที่จะทำหน้าที่กล่อมเกลาทางสังคม ผู้ใหญ่จะปลูกฝังความคิด ความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมตามบรรทัดฐานของสังคม โดยทั่วไปแม่มักจะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับลูกมากที่สุดและรับบทบาทนี้อย่างเด่นชัด ดังจะเห็นได้ว่าสังคมไทยในอดีตสามีทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว มีหน้าที่หารายได้ ให้ความดูแลและสามีมีสิทธิมากกว่าคนอื่น ๆ ในครอบครัว ภรรยาทำหน้าที่เพียงทำงานบ้าน จัดหาอาหารการกินและเลี้ยงดูบุตร (เฉลียว บุญยงค์, 2528 : 18)

ในปัจจุบันความใกล้ชิดระหว่างบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะแม่กับลูกได้เปลี่ยนแปลงไปตามระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ผลักดันให้บุคคลต้องใช้เวลาออกบ้านมากขึ้น เพื่อหารายได้ให้เพียงพอต่อการดำรงอยู่ (โกศล วงศ์สวรรค์, 2513 : 13) บทบาทของภรรยาในครอบครัวจึงเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมไทยในอดีต ในลักษณะที่ทั้งสามีและภรรยาเป็นผู้นำครอบครัวร่วมกัน ต่างฝ่ายต่างก็ยอมรับฟังความเห็นของกันและกัน รวมทั้งช่วยกันทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูครอบครัว (เฉลียว บุญยงค์, 2528 : 18) ความเปลี่ยนแปลงนี้น่าจะทำให้ความสัมพันธ์ของสามีภรรยาจะน่าพึงพอใจมากกว่าในสมัยก่อน แต่เมื่อคำนึงถึงบทบาทของแม่ในการเลี้ยงดูลูกพบว่าแม่มีเวลาให้ลูกน้อยลงมาก การขาดความรัก ความอบอุ่น เป็นสาเหตุให้ลูกกระทำผิด อาจกล่าวได้ว่าปัญหาต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน มักมีสาเหตุมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีแต่ทำงานหาเงิน ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนค่านิยมความเชื่อที่ถูกต้องให้กับลูก (กองบรรณาธิการ หมอลุงบ้าน, 2544 : 16)

ปัญหาสังคมในปัจจุบันซึ่งเกิดจากเด็กและเยาวชน เช่นติดยาเสพติด เบี่ยงเบนทางเพศ หรือปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นปัญหาที่เพิ่มปริมาณขึ้นอย่างมาก ในขณะที่มีผลการศึกษาที่แสดงว่าเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรของสังคมไทยในอนาคตคือยคุณภาพลงมาก พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของเยาวชน ทำให้คุณภาพชีวิตของเยาวชนเสื่อมถอย อีกทั้งความฟุ้งเฟ้อที่เกิดขึ้นได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมอย่างที่พบเห็นในปัจจุบัน ที่เด่นชัดก็คือการหารายได้ทางลัดด้วยวิธีที่มิชอบ เช่น การก่ออาชญากรรม ฉกชิงวิ่งราว การขายบริการทางเพศ การค้า

ยาเสพติด (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2546 : 18)

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็กและเยาวชนมากที่สุด ถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองเข้าใจพฤติกรรมของเด็กและให้การดูแลเอาใจใส่แล้ว ปัญหาต่างๆที่เกิดกับเด็กและเยาวชนคงจะน้อยลง

วรรณกรรมเป็นผลผลิตของสังคม ผู้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมจำเป็นต้องเข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เพราะผู้ประพันธ์มักจะสร้างสรรค์งานจากข้อมูลซึ่งบางส่วนเป็นเหตุการณ์จริงจากประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ และแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์นั้น โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม เพื่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด (สุพรพงศ์ สุวรรณรัตน์, 2536 : 6) กล่าวได้ว่า “ผู้สื่อสารจำเป็นต้องเลือกเฟ้นถ้อยคำในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายหรืออีกนัยหนึ่งต้องสรรหาถ้อยคำที่สามารถฉายสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของตนขึ้นในมโนทัศน์ของผู้รับสารให้ใกล้เคียงที่สุดกับที่ปรากฏในมโนทัศน์ของตน” (ดวงมน จิตรจำนงค์, 2527 : 1) ผู้รับสารจึงต้องใช้ความรู้ความสามารถทางภาษาและมีวิจารณญาณพอสมควรจึงจะเข้าใจวรรณคดีชิ้นนั้นได้ (เจตนา นาควิริยะ, 2520 : 26)

ในวรรณกรรมไทยนั้น แม้จะยังไม่ปรากฏว่ามีนวนิยายเรื่องใดที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมได้อย่างจริงจัง แต่ก็มีนวนิยายที่สะท้อนสังคมในประเด็นปัญหาชีวิตครอบครัวอยู่ไม่น้อย นักประพันธ์สตรีในวงการวรรณกรรมปัจจุบันที่ประพันธ์นวนิยายสะท้อนปัญหาชีวิตครอบครัวมีอยู่หลายคน เช่น กฤษณา อโศกสิน สีฟ้า โบตัน และสุวรรณี สุคนธา

สุวรรณี สุคนธา เป็นนักประพันธ์สตรีที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของผู้อ่านในวงกว้าง เพราะมีความสามารถทางวรรณศิลป์ ทั้งการสร้างตัวละครและสำนวนภาษา ดังที่ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า “สุวรรณี สุคนธา มีชื่อเสียงในการทำตัวละครมีอารมณ์ประณีตและทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์ประณีตตามไปได้มากพอสมควร ความเด่นของนักประพันธ์ผู้นี้อยู่ที่การใช้สำนวนภาษา การเลือกเฟ้นถ้อยคำสมเป็นศิลปิน” (ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2520 : 114)

สุวรรณี สุคนธา เริ่มงานประพันธ์ด้วยเรื่องสั้นคือ จดหมายถึงปลุก (พ.ศ. 2508) เมื่อเขียนเรื่องสั้นอยู่ระยะหนึ่งจึงหันมาเขียนนวนิยาย นวนิยายเรื่องแรกคือ สายบ่หยุดเสน่ห์ร้าย ส่วนนวนิยายที่ส่งผลให้สุวรรณีได้รับรางวัลจากองค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ส.ป.อ.) คือนวนิยายเรื่อง เขาชื่อแกนค์ (พ.ศ. 2513) จากนั้นสุวรรณีก็เขียนนวนิยายเรื่อยมา นามปากกาที่ใช้ในการเขียนนวนิยายมีทั้ง สุวรรณี และ สุวรรณี สุคนธา

สุวรรณี สุคนธา ประพันธ์นวนิยายหลายเรื่องแต่เรื่องที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของแม่อย่างเด่นชัดก็คือเรื่อง **ดอกไม้ในป่าแคด** (พ.ศ. 2516) **ทะเลอาอิม** (พ.ศ. 2518) และ**พระจันทร์สีน้ำเงิน** (พ.ศ. 2519) ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่นำมาศึกษา เพราะเน้นแก่นเรื่องอื่น เนื้อหาจะเน้นหนักไปในทางบรรยายอารมณ์อันละเอียดของผู้หญิงและกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่พัวพันอยู่กับเรื่องความรักและความหลง เช่น **คนเรึงเมือง** เน้นกิเลสตัณหาของมนุษย์ว่าหากมนุษย์มีพลังแรงใจอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ท้ายที่สุดก็จะไม่เหลืออะไร ส่วนเรื่อง**เขารือگانต์** ก็เน้นปัญหาของชนบท จึงไม่เข้ากับประเด็นที่กำหนด

ในนวนิยายเรื่อง **ดอกไม้ในป่าแคด** ผู้แต่งแสดงถึงสภาวะทางจิตใจของแม่ที่อ่อนแอจนไม่สามารถเป็นที่พึ่งของลูกได้ ส่วนบทบาทของแม่ในนวนิยายเรื่อง **ทะเลอาอิม** ใช้วิธีเลี้ยงดูลูกให้สุขสบายด้วยเงินแต่ลูกกลับขาดความอบอุ่น ส่งผลให้ลูกสาวที่ชื่อวิพารเกิดความน้อยใจและว่าห่วยจนถึงขนาดตัดสินใจหนีออกจากบ้านและยังประชดมารดาด้วยการคบเพื่อน ดิทยาเสพติด เทียวเตร์จนถูกข่มขืนแล้วสวมเสพกัญชาและต้องโทษในที่สุด พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากบทบาทที่บกพร่องของแม่ แต่หลังจากนั้นเมื่อแม่เรียนรู้และเข้าใจได้ว่าลูกต้องการอะไร ก็สามารถให้คำปรึกษาแก่ลูกได้ ในที่สุดวิพารจึงกลับตนไม่หันไปเสพยาเสพติดอีก ในนวนิยายเรื่อง **พระจันทร์สีน้ำเงิน** แม่ซึ่งหย่าขาดจากสามีมีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว มีภาระหน้าที่ที่ต้องหาเงินมาเลี้ยงดูลูกๆ ด้วยตนเอง จึงไม่มีเวลาใกล้ชิดลูกเท่าที่ควร แต่ลูกๆ ก็เข้าใจและมีความสุขตามสมควร จนกระทั่งแม่ตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ใหม่อีกครั้งกับเพื่อนรุ่นน้องคือน้ำริน และได้กลายเป็นสาเหตุให้รอมบุตรชายคนเดียวในบรรดาพี่น้องผู้หญิงอีก 3 คนเกิดความน้อยใจ เพราะน้ำรินทำหน้าที่สุภาพบุรุษในครอบครัวแทนรอม ด้วยความที่รอมเป็นลูกชายคนเดียวของบ้าน ประกอบกับรอมอยู่ในช่วงวัยรุ่นจึงโหยหาการยอมรับของคนรอบข้าง โดยเฉพาะคนที่เคยเห็นความสำคัญของเขาและให้ความรักความห่วงใยมาโดยตลอด ประจวบกับจังหวะที่แม่ตามน้ำริน ไปต่างประเทศ รอมซึ่งปกติเป็นคนมีนิสัยอ่อนไหว ก็ลองเสพยาเสพติดเมื่อต้องอยู่คนเดียวตามลำพัง รอมรู้สึกผิดที่ทำให้แม่เสียใจ แต่เขาก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้และสุดท้ายรอมก็จบชีวิตลง

ในบรรดาผู้ประพันธ์ที่แสดงความสำคัญของแม่ สุวรรณี สุคนธา เป็นนักเขียนที่โดดเด่น งานของ สุวรรณี สุคนธา มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว การสมรสและการเลี้ยงดูลูก ดังที่มีนักวรรณคดีศึกษานำมาวิเคราะห์คือ

ข้อมูลที่เธอนำมาคิดแปลงใช้เขียนในการเสนองานส่วนใหญ่ ได้มาจากประสบการณ์ชีวิตทั้งของตนเองและคนรอบข้าง... สุวรรณี สุคนธา เป็นผู้ที่ไม่มีความเชื่อในชีวิตสมรสครั้งแรก เธอตัดสินใจแยกทางกับสามี และเลี้ยงดูลูกทั้ง

หมคด้วยตนเอง การรับผิดชอบอันหนักหน่วงทำให้สุวรรณิได้รู้รสของความ
ลำบากยากแค้นแต่พร้อมกันนั้นสัญชาตญาณของความเป็นแม่ก็ยิ่งรุนแรงขึ้น การ
กล่าวถึงปัญหาความไม่รับผิดชอบต่อชีวิตครอบครัวของแม่ในนวนิยายหลายเล่ม
เช่นพระจันทร์สีน้ำเงิน ดอกไม้ในป่าแคด มายา ทะเลอุอิม และความรักครั้ง
สุดท้าย เป็นต้น เป็นเรื่องยืนยันประสบการณ์ส่วนตัวด้านนี้ สุวรรณิ
เป็นคนรักลูกมาก... แต่ภาระเลี้ยงดูครอบครัวไม่อำนวยให้มีเวลากับลูกมาก
เพียงพอ (จินตนา คิชรุ์เข้ม, 2527 : 43)

สุวรรณิ สุคนธา หยิบยกปัญหาครอบครัวมานำเสนอ โนม่น้ำให้ผู้อ่านได้ตระหนักคิด
ถึงบทบาทหน้าที่ของบุคคลแต่ละคนในครอบครัว กระตุ้นสำนึกความรับผิดชอบในจิตใจของผู้เป็น
พ่อแม่และผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี (จินตนา คิชรุ์เข้ม, 2527 : 61) หากจะกล่าวได้ว่าวรรณกรรม
ชิ้นใด มีคุณค่าที่จะเสริมสร้างอารมณ์และปัญญาที่จะต้องวิเคราะห์และประเมินค่าได้ว่า “เป็นงานที่
ลุ่มลึกทางเนื้อหา” (คำรพ ทันศรี, 2541 : 6) โดย “ผู้แต่งต้องขัดเกลาถ้อยคำและองค์ประกอบส่วน
อื่นๆ ของงานเพื่อจะแสดงแง่มุมต่างๆของมนุษย์” (คำรพ : 6) ทั้งนี้อาจศึกษาด้วยความเข้าใจ
มนุษย์ของผู้แต่งมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ดังที่เจตนา นาควัชระ (2520 : 5)
กล่าวไว้ว่า

นักประพันธ์ที่ดีคือนักประพันธ์ที่พยายามเสาะแสวงหาลักษณะที่แท้จริง
ของสังคมของตน แล้วนำมาเสนอออกในวิธีการที่ชี้ให้เห็นว่าเขามีความสนใจ
และรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ๆ อย่างแท้จริง งานประพันธ์แบบนี้จึงมีใช้แต่เพียง
เป็นเรื่องบันเทิงเรีงรมย์ แต่เป็นสิ่งที่กระตุ้นปัญญาความนึกคิดให้แก่ผู้อ่านมีคุณค่า
ในทางการศึกษา

วรรณกรรมที่กระตุ้นปัญญาความนึกคิดของผู้อ่านให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อ
สังคมมีได้ในหลายลักษณะ เช่นความสำนึกในปัญหาและแนวทางแก้ไข รวมทั้งความเห็นอก
เห็นใจผู้อื่น อันเป็นความสำนึกด้านมนุษยธรรมที่คนในสังคมพึงมีต่อกัน

ด้วยเหตุผลที่ประมวณมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของสุวรรณิ สุคนธา
โดยจะศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ของสุวรรณิในการสื่อสารให้เห็นสถานภาพและบทบาท
ของแม่กับทัศนะของสุวรรณิเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในสังคมสมัยปัจจุบัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการสำรวจเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่า มีนักวิชาการศึกษาศานภาพและบทบาทของสตรี โดยใช้วรรณกรรมเป็นแหล่งข้อมูลในงานวิจัยหลายเรื่องด้วยกัน แสดงให้เห็นว่าสถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมของผู้ประพันธ์กับสถานภาพและบทบาทของสตรีในวรรณกรรมมีส่วนสัมพันธ์กัน ในการศึกษาเหล่านี้ยังมีประเด็นสถานภาพและบทบาทของแม่ปรากฏอยู่ด้วยเนื่องจากแม่เป็นสถานภาพและบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของสตรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แบ่งได้เป็น 4 หัวข้อดังนี้

1. บทบาทของสตรีและแม่ในปัจจุบัน
2. สถานภาพและบทบาทของสตรีในวรรณกรรม
3. สถานภาพและบทบาทแม่ในวรรณกรรม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมของสุวรรณณี สุคนธา

1. บทบาทของแม่ในปัจจุบัน

สถานภาพและบทบาทของสตรีตั้งแต่รัชกาลที่ 4 จนถึงปัจจุบัน ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะทัศนคติต่อสตรีและความเสมอภาคทางกฎหมาย สตรีไทยในปัจจุบันมีโอกาสดำเนินการศึกษามากขึ้นกว่าในอดีต จึงสามารถแสดงความรู้ความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ ในหลายสาขาอาชีพ ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ที่จำกัคอยู่แต่เฉพาะในครัวเรือนเช่นสมัยก่อน (สหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย, 2520 : 2-3) นอกจากนี้สถานภาพทางสังคมของผู้หญิงไทยได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งทางการศึกษา อาชีพ และรายได้ โอกาสที่ผู้หญิงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเปิดกว้างขึ้น (สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช, 2538 : บทนำ) อย่างไรก็ตามบทบาทแม่ของสตรีก็ยังคงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงปัญหาสังคมที่กระทบต่อเยาวชน

บทบาทของแม่ที่มีผู้กล่าวถึงในทางวิชาการนั้นส่วนใหญ่จะกล่าวรวมไปกับข้อควรปฏิบัติต่อลูกที่พ่อแม่ต้องร่วมมือกัน ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การเลี้ยงดูลูกในสมัยปัจจุบันให้พ้นภัยยาเสพติดนั้น พ่อแม่ควรให้ความไว้วางใจและความรักโดยการร่วมทำกิจกรรมกับลูก เมื่อลูกรู้ว่าพ่อแม่ให้ความไว้วางใจเขา ลูกก็จะรู้สึกใกล้ชิดกับพ่อแม่มากขึ้น กล่าวคือถ้าปรึกษา เมื่อมีปัญหาพ่อแม่ก็สามารถช่วยเหลือลูกได้ (สวางค์ มะลิกุล, 2541:120-122) ในการเลี้ยงดูลูกนั้น พ่อแม่ไม่ควรใช้คำรุนแรง ไม่ควรดูค่าลูก และชมเชยลูกเมื่อลูกทำดี แสดงความรักด้วยการ โอบกอด และเคารพความเป็นส่วนตัวของลูก เช่น ไม่เปิดอ่านจดหมายของลูก ไม่แอบฟังลูกขณะที่ลูกใช้โทรศัพท์ (สุพัศตรา สุภาพ, 2542 :53-54) นอกจากการเคารพใน

สิทธิส่วนบุคคลแล้ว ในภาวะที่เศรษฐกิจฝืดเคืองเช่นปัจจุบัน บุคคลที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันต้องมีความสามัคคีและร่วมรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในบางโอกาสผู้เป็นแม่อาจจะต้องสวมทั้งบทบาทของแม่และพ่อในเวลาเดียวกันเพราะแม่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เมื่ออยู่บ้านแม่ก็ยังคงทำหน้าที่ของแม่ให้ดีที่สุด ด้วยการให้ความใกล้ชิด ให้ความอบอุ่นและเป็นที่ยึดกับลูก (วไลภรณ์ คงน้อย, 2543 : 93)

การที่จะสร้างรากฐานให้ลูกประสบความสำเร็จได้นั้น พ่อแม่ต้องคอยสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้กับลูก โดยมุ่งพัฒนาทั้งศักยภาพภายนอกและภายใน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ลูกเติบโตขึ้นมาเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545 ก : 109-111)

สถานภาพและบทบาทของสตรีและแม่ในเอกสารทางวิชาการที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ผู้วิจัยจะให้เป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการศึกษาวิเคราะห์ สถานภาพและบทบาทของแม่ในวรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา ในประเด็นบทบาทของแม่ที่มีต่อลูกเพื่อที่จะวิเคราะห์ว่าการเลี้ยงดูของตัวละครที่เป็นแม่มีผลต่อพฤติกรรม ความคิดและลักษณะนิสัยของตัวละครที่เป็นลูกอย่างไร เป็นไปตามหลักปฏิบัติที่กล่าวถึงในบทความเหล่านี้หรือไม่ เพียงใด

2. สถานภาพและบทบาทของสตรีในวรรณกรรม

ในทางสังคมวิทยา การศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทของบุคคลในสังคมเป็นหัวข้อที่สำคัญหัวข้อหนึ่ง เมื่อพูดถึงเรื่องบทบาทก็จำเป็นต้องคำนึงถึงสถานภาพของบุคคลด้วย โดยปกติบุคคลย่อมมีหลายสถานภาพและแสดงบทบาทตามสถานภาพของตน จึงกล่าวได้ว่าสถานภาพคือ ตำแหน่งและบทบาทคือหน้าที่ (สุพรพงศ์ สุวรรณรัตน์, 2536 : 9) ในเรื่องของสถานภาพและบทบาทของบุคคล โดยเฉพาะสตรี มีผู้ศึกษาและวิจัยถึงสถานภาพและบทบาทของสตรีที่ปรากฏในวรรณกรรม ดังนี้

บุญยงค์ เกศเทศ (2517) ได้ศึกษาเรื่อง “สถานภาพของสตรีไทยในวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ ช่วงปี พ.ศ. 2325 – 2394 (รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 3)” ผลการวิจัยพบว่าลักษณะสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ตลอดจนทัศนคติและค่านิยม เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดสถานภาพสตรีทุกด้าน เช่น สถานภาพทางด้านครอบครัว สังคม และการประกอบอาชีพ สตรีตกอยู่ในภาวะจำยอมคือต้องเป็นผู้ตามชายโดยสิ้นเชิง

วาสนา บุญสม (2535) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์” โดยวิเคราะห์จากผลงานวรรณกรรมประเภทนวนิยายและ

เรื่องสั้น ประกอบกับงานประเภทอื่นที่แสดงทัศนะของหลวงวิจิตรวาทการ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทสตรี ผลการศึกษาพบว่านวนิยายและเรื่องสั้นแทบทุกเรื่องของหลวงวิจิตรวาทการ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2492-2493 แสดงให้เห็นว่าตัวละครฝ่ายหญิงในวรรณกรรมที่ศึกษาได้รับอิทธิพลจากสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว การสร้างตัวละครฝ่ายหญิงให้มีบทบาทสำคัญในลักษณะต่างๆ เช่น มีบทบาทเป็นผู้นำระดับครอบครัว ระดับประเทศและระดับโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านการเมืองนั้น เกิดจากประสบการณ์ของหลวงวิจิตรวาทการที่เคยเป็นเอกอัครราชทูตประจำประเทศต่างๆ และได้พบเห็นผู้หญิงในต่างประเทศที่มีการเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมผู้ชาย ประสบการณ์ดังกล่าวจึงมีส่วนผลักดันให้หลวงวิจิตรวาทการเห็นความจำเป็นที่ผู้หญิงไทยต้องเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคมจากเดิมที่ผู้ชายเป็นผู้นำ ผู้หญิงเป็นผู้ตาม

นอกจากนี้ยังมีผู้สนใจศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยในวรรณกรรม โดยเน้นบทบาทในด้านสิทธิทางเพศ คือสุรีย์ สุวรรณภาค (2532) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศ : ศึกษาจากนวนิยาย ช่วงพ.ศ. 2444-พ.ศ.2501” ผลการศึกษาพบว่าภูมิหลังทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของสตรีไทยในด้านสิทธิทางเพศของตัวละครหญิงในนวนิยายช่วง พ.ศ. 2444-พ.ศ.2501 ได้แก่ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กฎหมาย และเศรษฐกิจ และเมื่อเปรียบเทียบ บทบาทของสตรีไทยในนวนิยายช่วงแรก (พ.ศ.2444-2474) กับช่วงหลัง (พ.ศ.2475-2501) จะเห็นได้ว่าในนวนิยายช่วงหลังสตรีเริ่มมีบทบาทในสังคมมากขึ้นกว่าเดิม มีสิทธิ์และการรับรองฐานะตามนิตินัย แต่ยังไม่ถึงกับเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจและแก้ไขสภาพสังคม

3. สถานภาพและบทบาทแม่ในวรรณกรรม

ตามที่คุณวิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่ศึกษาสถานภาพและบทบาทแม่ในวรรณกรรม พบว่ามีผู้ศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทแม่ในวรรณกรรมไทยไว้หนึ่งเรื่องคือ วิไลลักษณ์ ทองช่วย (2535) ได้ศึกษาเรื่อง “สถานภาพและบทบาทของแม่ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย” โดยเลือกศึกษาสถานภาพและบทบาทของแม่ที่ปรากฏในวรรณคดีที่มีชื่อเสียง 4 เรื่อง คือ นางบุญเหลือจากลิลิตพระลอ นางทองประศรีจากเสภาขุนช้างขุนแผน นางมณฑาจากบทละครเรื่องรามเกียรติ์ และนางมัทรีจากมหาเวสสันดรชาดก ผลการศึกษาพบว่า ถึงแม้ตัวละครที่เป็นแม่จะมีสถานภาพสัมพันธ์กับชาติกำเนิดที่แตกต่างกัน ดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน แต่ตัวละครที่

เป็นแม่ทั้ง 4 ตัวก็มีจุดมุ่งหมายในการเลี้ยงดูลูกเหมือนกัน กล่าวคือ แม่ทุกคนหวังจะให้ลูกเป็นคนดี มีคุณธรรม มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต และเนื่องจากตัวละครผู้เป็นแม่เหล่านี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับตัวละครอื่นๆ อีกนอกจากผู้เป็นลูก ดังนั้นตัวละครในสถานภาพแม่เหล่านี้อาจจะดำรงอยู่ในสถานภาพอื่นๆ อีก เช่น ฐานะภรรยา

การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่นั้นย่อมขาดความชัดเจนหากไม่ได้เชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่นๆ ของเรื่อง โดยเฉพาะแก่นเรื่อง โครงเรื่อง นอกจากนี้บริบททางสังคมก็เป็นสิ่งที่ควรพิจารณา เพราะบุคคลที่เป็นแม่ในแต่ละยุคสมัย แต่ละสังคมก็อาจมีปัญหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นการวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครผู้เป็นแม่โดยขาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่นๆ ของเรื่องและบริบททางสังคมจึงอาจเกิดความผิดพลาดได้ง่าย เช่น ในการศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “นางในวรรณคดีไทย ช่างเท้าหน้าหรือเท้าหลัง” สุนันทา โสรจันต์ ได้วิเคราะห์พฤติกรรมของนางวันทองในตอนที่นางวันทองส่งพลายงาม ไปอยู่กับย่าที่กาญจนบุรีว่านางเห็นแก่เลือดในอกน้อยกว่าสามี เพราะนางเกรงใจขุนช้างด้วยเหตุผลที่ขุนช้างเป็นเศรษฐีใหญ่มีข้าทาสบริวารมากมาย พอที่จะทำให้นางสุขสบายได้ (สุนันทา โสรจันต์, 2535 : 54) การวิเคราะห์ที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า ผู้วิจัยวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละคร โดยไม่คำนึงถึงสังคมในวรรณคดีเรื่องนี้ว่านางวันทองต้องส่งพลายงาม ไปอยู่กับย่าเพราะเหตุใด สภาพสังคม ลักษณะการปกครองรวมทั้งกฎหมาย อำนาจให้นางต่อต้านอำนาจขุนช้าง ในขณะที่ขุนแผนคิดคุกหรือไม่ สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนกำหนดพฤติกรรมอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในตัวละครมากกว่าที่จะวิเคราะห์ว่านางเห็นแก่ความสุขสบายจึงยอมเลือกส่งลูกออกไปอยู่กับผู้อื่น

ในการศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “สถานภาพและบทบาทของแม่ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย” ของ วิไลลักษณ์ ทองช่วย เป็นที่สังเกตได้ว่าผู้วิจัยกำหนดแบ่งแยกตัวละครตามความเป็นผู้นำและผู้ตามในครอบครัว การกำหนดหัวข้อเช่นนี้เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์บทบาทของแม่ที่มีต่อลูกโดยมุ่งแต่ความเป็นผู้นำหรือผู้ตามมากเกินไปจนมองข้ามความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ ของเรื่อง เช่นกรณีนางมัทรีซึ่งผู้วิจัยจัดให้นางเป็นตัวละครที่เป็นแม่ประเภทผู้ตาม แต่หากพิจารณาพฤติกรรมที่นางมัทรีเสร์รา โศกเพราะความพลัดพรากแต่ก็ยังอนุโมทนาการบำเพ็ญทานของพระเวสสันดร บทบาทของนางมัทรีจึงสัมพันธ์กับแก่นเรื่องที่ชี้ให้ผู้อ่านเห็นถึงความลึกซึ้งของการทำทานบารมีว่า เป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จในพระโพธิญาณ ดังที่วิเคราะห์ได้ว่า

ร้ายยาวมหาเวสสันดรชาดก ... สื่อความเข้าใจในแนวคิด
ของทานบารมีที่เชื่อมโยงกับการสะสมอันยิ่งใหญ่เพื่อการบรรลุโพธิญาณ
ซึ่งจะเกิดขึ้นไม่ได้หากปราศจากการตัดขาดความรักส่วนตัวของปุถุชน

วรรณคดีเรื่องนี้ได้เพิ่มลักษณะบุรุษแก่หมาบุรุษให้เด่นชัดขึ้น เพื่อแสดง
ศักยภาพของมนุษย์ในการกำหนดเจตจำนงของตน แม้ต้องแลกกับ
ความรวดเร็วทุกข์ทรมาน (ดวงมน จิตรจันทน์, 2540 : 142-143)

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาบทบาทของแม่ในวรรณกรรม ก็มีความจำเป็นต้องเข้าใจแม่ในฐานะที่
เป็นตัวละคร ซึ่งมีความขัดแย้งและพฤติกรรมตามโครงเรื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง
แก่นเรื่อง การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครแม่ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครอื่น ประกอบ
กับความสัมพันธ์ของบทบาทแม่กับสภาพการณ์ของสังคมแต่ละยุคสมัยก็เป็นสิ่งจำเป็น ดังเช่นกรณี
ของนางวันทองที่กล่าวถึงข้างต้น กล่าวได้ว่าในสมัยใหม่สตรีซึ่งดำรงอยู่ในสถานภาพและบทบาท
แม่ที่ต้องนำพาครอบครัวให้อยู่รอดโดยไม่ต้องพึ่งพาสามีในนวนิยายเรื่อง พระจันทร์สีน้ำเงิน ก็ต้อง
เผชิญกับปัญหาครอบครัวและชีวิตในสังคมเมืองด้วยความแข็งแกร่ง บทบาทแม่ในนวนิยายเรื่องนี้
จึงควรศึกษาอย่างพินิจพิเคราะห์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา

เมื่อได้สำรวจและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์
วรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา พบว่า ได้มีผู้ศึกษาวรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา ทั้งในรูปแบบ
ของงานวิจารณ์ทั่วไปและวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยพบว่านวนิยายของสุวรรณี สุคนธาที่นักวิจารณ์สนใจ
กันมากกว่าเรื่องอื่นๆคือ นวนิยายเรื่อง **เขารื้อกานต์** ซึ่งได้รับรางวัล ส.ป.อ. ประจำปี พ.ศ. 2513
ดังเช่น สิทธา พินิจภูวล (2514 : 71-73 อ้างถึงในพิพิธัญ พุทธิพงษ์, 2521 : 18) ได้ให้ความเห็น
ไว้ว่า สิ่งที่เด่นที่สุดของนวนิยายเรื่องนี้คือ เทคนิคการแต่งหรือกลวิธีการประพันธ์ ทุกองค์ประกอบ
ล้วนมีส่วนที่เหมาะสมและสอดคล้องประสานกัน กุหลาบ มัลลิกะมาส (ม.ป.ป. : 134-136) มี
ความเห็นว่าการแต่งจะสร้างองค์ประกอบต่างๆของนวนิยายเรื่องนี้ด้วยกลวิธีการประพันธ์
หลายแบบที่ผสมผสานกันอย่างแนบเนียนแล้ว ยังใช้ภาษาอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเลือกใช้
คำที่มีความหมายตรง กระชับ สั้นและรัดกุม มีพลังทางวรรณศิลป์ในการสื่อความคิดสู่ผู้อ่าน
สอดคล้องกับความเห็นของ วันเพ็ญ จันทรวีโรจน์ และนิตยา มาสะวิสุทธิ์ (2514 : 52-56, อ้างถึงใน
เพลินพิศ เทียรนราทร, 2525 : 18) นักวิชาการดังกล่าวนี้ต่างเห็นพ้องกันว่า นอกจากจุดเด่นในแง่
ทักษะที่ข้าราชการยอมเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำหน้าที่แพทย์รักษาคนไข้ในชนบทที่ผู้แต่ง
นำเสนอแล้ว นวนิยายเรื่อง **เขารื้อกานต์** ยังมีความโดดเด่นเป็นพิเศษในแง่กลวิธีการประพันธ์

ทางด้านจุดบกพร่องของนวนิยายเรื่อง **เขาชื่อกานต์** หากจะมีอยู่บ้างก็เป็นเพียงจุดบกพร่องเล็กน้อยๆ ที่ไม่ได้ทำให้คุณค่าของนวนิยายเรื่องนี้ลดทอนลงไปมากนักเช่น มโหธร (อ้างถึงในกุหลาบ มัลลิกะมาส, ม.ป.ป. : 139-140) วิเคราะห์ว่า การดำเนินเรื่องบางตอน เช่น ตัวเอกของเรื่องตัดสินใจแต่งงานกันเร็วเกินไป ทั้งที่มีการศึกษาทั้งสองฝ่าย หรือเหตุการณ์ตอนที่เห็นเหตุให้นายอำเภอสังหารหมอกานต์นั้น ยังอ่อนเหตุผลเกินไป ทำให้เนื้อเรื่องขาดความสมจริง เป็นต้น

ส่วนการศึกษาวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง **เขาชื่อกานต์** ในวิทยานิพนธ์นั้น พิพิชญ์ พุทธิพงษ์ (2521) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ.” ผลการศึกษา นวนิยายเรื่อง **เขาชื่อกานต์** ไม่แตกต่างจากงานวิเคราะห์ที่กล่าวมาข้างต้นมากนัก กล่าวคือนวนิยายเรื่อง **เขาชื่อกานต์** ของสุวรรณี สุคนธา เป็นนวนิยายแนวสมจริงที่มีความแปลกใหม่ในด้านแก่นเรื่อง ที่ปลูกให้ผู้อ่านดำเนินชีวิตอย่างมีอุดมคติ นับเป็นนวนิยายที่มีคุณค่าสร้างสรรค์ปลูกจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมเรื่องหนึ่ง

ในส่วนของการใช้ภาษาและความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม เพลินพิศ เทียรฆราตร (2525) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ท่วงทำนองแต่งและกลวิธีการประพันธ์นวนิยายของสุวรรณี สุคนธา” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สุวรรณี สุคนธา เป็นนักประพันธ์ที่มีท่วงทำนองแต่งอันมีลักษณะเฉพาะตัว มีลีลาการใช้ภาษาที่กระชับ รัดกุมและสามารถกระตุ้นอารมณ์ความคิดของผู้อ่านได้ดี นอกจากนี้ผู้แต่งยังใช้กลวิธีการประพันธ์อันแตกต่างหลากหลายทำให้เนื้อเรื่องของวรรณกรรมนำติดตามต่อมา จินตนา ศิษฐ์เข้ม (2527) ศึกษาเรื่อง “ปัญหาสังคมเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมด้านยาเสพติดในนวนิยายของนักประพันธ์ผู้ี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและสภาพของวรรณกรรมไทยช่วง พ.ศ. 2516-2522 รวมทั้งยังมีส่วนสัมพันธ์กับประสบการณ์ชีวิตของนักประพันธ์อย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้ว่าสุวรรณีถึงแก่กรรมในปี 2527 งานของนักประพันธ์ผู้ี้ยังมีผู้สนใจศึกษาในอีกร่วม 2 ทศวรรษต่อมาคือสุวัฒนา สุวรรณรังษี (2540) ศึกษาเรื่อง “ภาษาในวรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา : ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับจินตภาพ” โดยศึกษานวนิยาย 8 เรื่อง เรื่องสั้น 5 เรื่อง ที่แต่งในช่วง พ.ศ. 2514-2526 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า วรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา ใช้ความเปรียบ และสัญลักษณ์ สร้างจินตนาการแก่ผู้อ่านได้อย่างประณีตงดงามและสื่อแนวคิดที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนออย่างมีพลังทางวรรณศิลป์

เมื่อประมวลผลการศึกษาจากการศึกษาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ผลการศึกษาวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นที่ผู้ศึกษาแต่ละคนได้ศึกษาไว้ มีทั้งส่วนที่สอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนี้ ด้านการใช้ภาษาและท่วงทำนองการแต่ง งานวิจัยแต่ละเรื่องกำหนดประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์

แตกต่างกันออกไป แต่ผลการศึกษาวិเคราะห์มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ เพลินพิศ เทียรธราคร วิเคราะห์ว่า สุวรรณี สุคนธา เป็นนักประพันธ์ที่มีท่วงทำนองแต่งอันมีลักษณะเฉพาะตัว มีลีลาการใช้ภาษาที่กระชับรัดกุม สามารถกระตุ้นอารมณ์และความคิดของผู้อ่านได้ดี นอกจากนั้นผู้แต่งยังใช้กลวิธีการประพันธ์อันแตกต่างหลากหลาย ชวนให้น่าติดตาม ทั้งยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสารัตถะที่ผู้แต่งนำเสนอ ส่วนจินตนา คิษฐ์แย้ม วิเคราะห์ว่าการใช้ภาษาในวรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา ทั้งการใช้คำ การใช้ความเปรียบและสัญลักษณ์ สามารถสร้างจินตนาการแก่ผู้อ่านได้อย่างประณีตงดงามและสื่อแนวคิดที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนออย่างมีพลังทางวรรณศิลป์ ส่วน สุวัฒน์ สุวรรณรังษี (2540) ซึ่งมีความเห็นไม่แตกต่างไปจากเพลินพิศ เน้นศึกษาจินตภาพจากการใช้ภาษา และสามารถชี้ให้เห็นว่า พลังทางวรรณศิลป์อันเกิดจากการใช้ภาษาของสุวรรณี สุคนธา นั้นสามารถสร้างจินตภาพต่อผู้อ่านอย่างแท้จริง

ส่วนการศึกษาปัญหาสังคมเกี่ยวกับยาเสพติด จินตนา คิษฐ์แย้ม ได้ศึกษาปัญหาของมนุษย์ในทัศนะของ สุวรรณี สุคนธา ด้วย จินตนาได้ชี้สาเหตุปัญหาของตัวละครว่ามีทั้งปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและแรงผลักดันภายในอันได้แก่ธรรมชาติส่วนตัวของมนุษย์คือ กิเลสตัณหา เมื่อถูกติดยาเสพติด บุคคลซึ่งได้ชื่อว่าเป็นแม่ควรให้คำปรึกษาให้กำลังใจและผู้ปกครองควรเป็นบุคคลแรกที่รู้ปัญหาของลูก สุวรรณีคงหวังที่จะให้เกิดการเคลื่อนไหวในทุกๆด้าน ให้สังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบเยาวชน เข้มงวดกวัดขั้น ดูแลสอดส่องในเรื่องของยาเสพติด ถ้าทุกฝ่ายร่วมมือกันแม้เป็นเพียงส่วนเล็กน้อย สังคมก็คงจะน่าอยู่ขึ้น

การศึกษาในครั้งนี้จะอาศัยผลจากการวิเคราะห์ของนักวิชาการดังกล่าวประกอบการศึกษาสถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีการประพันธ์นวนิยายของสุวรรณี สุคนธา
2. เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของแม่ที่ส่งผลกระทบต่อตัวละครในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ทัศนะของผู้แต่งที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของแม่ในสังคมสมัยปัจจุบัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้เห็นกลวิธีการประพันธ์นวนิยายของสุวรรณณี สุคนธา
2. ทำให้ทราบถึงสถานภาพและบทบาทของแม่ที่ส่งผลกระทบต่อตัวละครในนวนิยายของสุวรรณณี สุคนธา
3. ทำให้ทราบทัศนะของผู้แต่งที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของแม่ในสังคมสมัยปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของสุวรรณณี สุคนธา จะเลือกศึกษาเฉพาะเรื่องที่มีแม่เป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่อง ได้แก่เรื่อง *ดอกไม้ในป่าแคด* (2516) *ทะเลอาอิม* (2518) และ *พระจันทร์สีน้ำเงิน* (2519)

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่โดยเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นและสังคมส่วนรวม เป็นสิ่งเฉพาะตัวบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติตามสถานภาพ หรือพูดได้ว่าบทบาทคือ การปฏิบัติตามสถานภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารและเสนอผลการวิจัยในรูปพรรณนาวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาสถานภาพและบทบาทของแม่จากเอกสารต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์

1.2 ศึกษาทั้งสถานภาพ บทบาท พฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครที่เป็นแม่ที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นของเรื่องและกลวิธีการประพันธ์วรรณกรรมที่กำหนดไว้ในขอบเขตของการศึกษา

2. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ในชั้นที่ 1 ในประเด็นต่างๆที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. ชั้นสรุปและอภิปรายผล

3.1 สรุปผลที่ได้จากการวิเคราะห์

3.2 นำผลที่ได้จากการสรุปมาอภิปรายผลแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ